

Інноваційні методи навчання на післядипломному етапі: лікареві — об'єктивна оцінка, пацієнтові — безпека!

21 вересня 2017 р. в лабораторному корпусі Національної медичної академії післядипломної освіти (НМАПО) імені П.Л. Шупика відбулося урочисте відкриття першої черги Центру симуляційних методів навчання (далі — Центр). Організація Центру — спільний проект НМАПО імені П.Л. Шупика та китайської компанії «Mindray», що є одним із провідних світових постачальників медичного обладнання. Захід відбувся в межах благодійної освітньої ініціативи компанії «Mindray» та її українського партнера — компанії «ХімЛаборРеактив».

У церемонії відкриття Центру взяли участь проректор із науково-педагогічної роботи НМАПО імені П.Л. Шупика професор **Олександр Толстанов**, проректор з міжнародних зв'язків та науково-педагогічної роботи з іноземними громадянами професор **Олеся Гульчій**, представник компанії «Mindray» в Україні **Костя Чжан**, директор з медичного напрямку компанії «ХімЛаборРеактив» **Олена Богун**, представники департаментів охорони здоров'я, керівники навчально-наукових інститутів, факультетів, кафедр і науково-педагогічні працівники.

Під час заходу було презентовано обладнання для клініко-діагностичних досліджень, що характеризується:

- здатністю виконувати близько 200 тестів на годину;
- можливість отримання результатів за 5 с;
- довгостроковим зберіганням до 20 тис. результатів;
- програмуванням до 100 аналітичних методик;
- компактними розмірами;
- сучасним програмним забезпеченням;

- значним обсягом пам'яті;
- маркуванням патологічних результатів;
- вбудованою програмою контролю якості.

Наразі облаштовано лише ту частину Центру, в якій лікарі зі всієї України матимуть змогу отримати навички роботи щодо клініко-діагностичних досліджень. Але поступово буде обладнано і решту симуляційного центру. Кабінет лабораторної діагностики — це, так би мовити, перша ластівка, адже відомо, що облаштування таких центрів — справа недешева. Так, в кабінет лабораторної діагностики інвестовано 800 тис. грн. А відомий Навчально-інноваційний центр практичної підготовки лікаря, який було відкрито першим в Україні на базі Одеського національного медичного університету, обійшовся у понад 2,5 млн дол. США. В його організації використано власні фінанси університету і кошти міжнародних грантів.

«Останніми десятиріччями в усьому світі відбувається стрімке впровадження великої кількості комп'ютерних технологій у різних

галузях діяльності людини. Особливо це стосується тих професійних сфер, що пов'язані з ризиком для життя і здоров'я людей. Сьогодні симуляційні технології використовують як у професійному навчанні, так і у процесі оцінки професійних навичок. Досить часто обговорюється питання лікарської помилки, ми повинні зробити все, аби вберегти від помилок як лікаря, так і пацієнта. Отже, підготовка кваліфікованого лікаря сьогодні не може відбуватися без запровадження цих технологій», — вважає **О. Толстанов**.

Він також зауважив, що в українських вищих медичних навчальних закладах запроваджується практика застосування симуляційних технологій, але порівняно з іншими європейськими країнами ми стосовно цього знаходимося у початковій фазі. Адже цей процес потребує не тільки відповідних капітальних вкладень, а ще й зміни філософії, підходу як у тих, хто навчає, так і тих, хто навчається.

Отже, Вченою радою НМАПО імені П.Л. Шупика прийнято рішення про необхідність розвитку Центру. Відремонтовано відповідні приміщення, монтується обладнання, і, зрештою, відбулася подія, про яку ми сьогодні говоримо — відкриття відділення симуляційного навчання — кабінету лабораторної медицини, в якому лікарі відпрацьовуватимуть практичні навички на сучасному високотехнологічному обладнанні.

Завідувач кафедри лабораторної діагностики доктор медичних наук, професор **Ганна Луньова** нагадала, що в 2010 р. НМАПО імені П.Л. Шупика стала ініціатором проведення виставок «Лабкомплекс» та щорічного Медичного форуму. «Головною стратегією було поєднання виставки з науковими конференціями, проведенням майстер-класів та презентації новітніх технологій, приладів лабораторного обладнання тощо. Але у цій царині розвиток відбувається стрімко, тому майстер-класів, що проводяться лише двічі на рік, замало, аби наші слухачі були достатньо обізнані щодо інновацій у сфері лабораторних досліджень. Тож ідея створення такого Центру виникла давно. У нас із 2000 р. формується технічна бібліотека, що містить інформацію про різноманітне лабораторне устаткування. Для фахівців, які навчаються у нас (а серед них — не лише лікарі, а й біологи), така бібліотека — це нагода отримати інформацію щодо можливостей сучасного лабораторного обладнання. А тепер це ще й доступ до практичних навичок роботи на цьому обладнанні. Планується також створити цикл тематичного удосконалення з біотехнологій — сучасного напрямку лабораторної медицини. Сподіваюся, що співпраця з компаніями «ХімЛаборРеактив» та нашими китайськими колегами — компанією «Mindray» — продовжиться, і всі наші плани будуть успішно реалізовані», — переконана Г. Луньова.

О. Богун зазначила, що участь у цьому проекті компанія вважає своїм внеском у здоров'я нації. Вона повідомила, що обладнання, яке надається для навчального симуляційного центру, буде постійно оновлюватися, адже технології розвиваються досить швидко, з'являються нові прилади, тож лікарі лабораторної діагностики мають їх опановувати.

О. Гульчій висловила своє переконання в тому, що незабаром відбудеться перший цикл навчання у Центрі, на який з'їдуться представники з усіх регіонів України.

Професор **Олег Шеєра**, директор Інституту сімейної медицини НМАПО імені П.Л. Шупика, підкреслив, що створення такого Центру безумовно сприятиме підвищенню професійного рівня українських лікарів: «Щороку близько 30 тис. лікарів є курсантами академії, отже, величезна кількість наших колег отримають можливість навчатися, підвищувати свою кваліфікацію на високому рівні за допомогою інноваційних методів навчання. Якість лабораторних досліджень дуже важлива для діагностики, тому для сі-

мейних лікарів поява такого Центру — добра звістка. Адже всі ці кроки спрямовані на покращення медичних послуг для населення».

Отже, Центр розпочинає свою роботу. Слухачі Інституту сімейної медицини вже відпрацьовують у ньому навички надання медичної допомоги у невідкладних станах. На симуляторах-манекенах лікарі практикують алгоритм надання невідкладної допомоги за будь-яких станів, що потребують негайного медичного втручання. Перед слухачами ставлять ситуаційні завдання, які вони мають виконувати. Таке практичне заняття проходить у умовах, максимально наближених до реальних, лікар має надати «пацієнтові» невідкладну допомогу в різних станах, що відносять до невідкладних, тим часом за склом, у сусідньому з «класом» приміщенні, викладач формує ці завдання і спостерігає за всіма діями медика. Під час заняття ведеться відеоспостереження (для об'єктивізації процесу), а по закінченні виставляється відповідна оцінка. У подальшому, як планується, кожен інтерн має пройти залік із невідкладних станів.

Наступним етапом розвитку Центру планується організація симуляційного навчання з ендоскопічної хірургії. Переваги такого навчання для хірургів очевидні:

- необмежена тривалість навчального процесу і тривалість відпрацювання одного й того самого етапу чи навички;
- відсутність необхідності в постійному контролі викладача за процесом навчання;
- висока заінтересованість курсантів у самому процесі навчання;
- автоматична оцінка правильності дій курсанта, виправлення помилок, рекомендації, об'єктивна сертифікація курсанта;
- безпека процесу навчання початківця-хірурга для пацієнта;
- зменшення кількості помилок, які допускають початківці-хірурги при виконанні перших ендоскопічних операцій;
- мінімальні поточні витрати, відсутність необхідності у витратних матеріалах, трупному матеріалі, лабораторних тваринах і обслуговуючому персоналі.

У планах також — придбання останнього (принаймні на сьогодні) досягнення у сфері візуалізації анатомічної будови людини — стола з сенсорним екраном «Anatomage». На стіл можна вивести анатомічну будову людини. В оперативній пам'яті цього пристрою — величезний масив даних про будову людини, напрацьованих протягом тисячоліть. Він дозволяє отримати будь-яке зображення будь-якого органа чи тканини, зробити зріз у необхідному місці й поширено роздивитися, як розташовуються в людському тілі лімфатична, нервова система чи м'язова тканина. Цей інструмент також має клінічне застосування: за його допомогою можна змоделювати майбутню операцію. Для цього потрібно тільки внести дані обстежень конкретного пацієнта. Тоді хірург, який має оперувати цю людину, змоделює майбутню операцію, виходячи з конкретних індивідуальних параметрів патології.

У майбутньому планується облаштувати велику операційну залу, де хірурги з різних напрямків (оториноларингологія, офтальмологія тощо) могли б відпрацьовувати навички.

Планується придбати маніпулятори для ультразвукового дослідження, комп'ютерної томографії, манекени для відпрацювання складних ситуацій в акушерстві тощо.

Як зауважив О. Толстанов: «Сьогодні здається, що це казка, але, повірте, все це можливо здійснити! Ми повинні реалізувати всі свої плани, адже іншого шляху в нас немає, бо цього вимагає час!».

Тож бажаємо успіху цьому масштабному і такому необхідному проекту, адже заінтересовані в його реалізації усі — без перебільшення!

*Тетяна Стасенко,
фото автора*